

**УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ**

СТАНОВИЩЕ

От:	доц. д-р Диана Маринова
Катедра:	Международно право и право на ЕС
Факултет:	Юридически
Относно:	Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“
Автор:	Пламен Стоянов Георгиев
Област на висше образование	Социални, стопански и правни науки
Професионално направление	Право
Докторска програма	Международно право и международни отношения
Тема на дисертационния труд:	Международноправна уредба на статута на бежанците
Научен консултант:	проф. д.н. Надя Бояджиева

Със Заповед № Р33-3597 от 12.07.2018 г. на Ректора на Пловдивския университет проф. д-р Запрян Козлуджов съм определена за член на научно жури, което да проведе заседание за защита на дисертационен труд на тема „Международноправна уредба на статута на бежанците“ с автор Пламен Стоянов Георгиев за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

1. Данни за образованието, обучението и професионалния опит на дисертанта.

Пламен Стоянов Георгиев е докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Международно право, международни отношения и право на ЕС“ на Юридическия факултет в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ от 18.04.2017 г. съгласно Заповед № Р33-1444 на Ректора на Пловдивския университет проф. д-р Запрян Козлуджов. На основание чл. 30 (1) от ППЗРАСРБ и ПРАСПУ и Решение на ФС, Протокол № 59/16.03.2018 г. е отчислен с право на защита със Заповед № 333-1449 от

30.03.2018 г. на ректора на ПУ „Паисий Хилендарски“. Видно от приложената документация кандидатът е положил успешно изпитите за докторантски минимуми.

Пламен Стоянов Георгиев е завършил Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, специалност Право през 2004 г.

През периода 2006 -2007 г. е бил юридически съветник и юрисконсулт в Мина „Здравец“ ЕАД, а от 21.09.2007 г. до 21.03.2011 е бил младши съдия в Окръжен съд – гр. Хасково. От 22.03.2011 г. до момента е съдия в РС – гр. Хасково, а от 25.07.2017 г. е Председател на РС –гр. Хасково.

Кандидатът е придобил отлични комуникационни и лидерски умения във Великобритания и САЩ. Бил е лектор в Пилотна образователна програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“, организирана от ВСС и МН сред ученици с цел повишаване на тяхната информираност за съдебната власт в РБ. Участвал е в Програмата на Третата и Четвъртата Европейски конференции на тема „съдилища и комуникации“, проведени през 2015 г. и 2016 г. в гр. Будапеща, Унгария, където е презентирал резултатите от Пилотната програма „Съдебната власт – информиран избор и гражданско доверие. Отворени съдилища и прокуратури“.

Докторантът Пламен Георгиев е участвал в многобройни семинари и обучения, сред които семинар на тема „Проблеми по прилагането на ЗАНН в административнонаказателните производства“, семинар на тема „Производства във връзка с международното сътрудничество по наказателни дела. Престъпления срещу авторското право и интелектуалната собственост и защита срещу тези престъпления в ЕС“, семинар на тема „митнически престъпления. Управление на външните граници на ЕС. Функции на Европейската агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници на страните – членки на FRONTEX“, семинар на тема „Право на интелектуалната собственост в ЕС“ и др. От посоченото е видно, че кандидатът целенасочено е повишавал професионалните си умения и компетентност като съдия.

Пламен Георгиев владее английски и руски езици на различно ниво. Има добри компютърни умения.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд.

Темата на дисертационния труд е актуална и значима в съвременния процес на глобализация, който наред с положителните аспекти на развитието на международните икономически отношения води и до редица предизвикателства не само пред държавите, но и пред световния икономически и политически обществен ред. Едно от тези съвременни предизвикателства е мигрантството, което има различни проявни форми. В научното изследване се обръща по-специално внимание на една от тези форми, като се акцентира върху международноправния статут на лицата, търсещи убежище. По такъв начин авторът логично и предвид неговата професионална квалификация се е съсредоточил върху правната страна на проблемите на бежанците, но без да се абстрахира от икономическите, социалните и политическите аспекти на този съвременен феномен. В противен случай трудът би бил твърде едностранчиво насочен само към правната уредба на статута на бежанците, нещо, което дисертантът

старателно е избегнал. От друга страна, той не е допуснал и прекомерно впускане в другите, неправни аспекти на проблематиката. Така е постигнат баланс в изследването, което е дало възможност на автора по-нататък да обоснове тезите си.

Необходимостта от изследването е безспорна. В досегашната правна уредба – международна и национална – все повече се появяват празноти, а съществуващата нормативна регламентация трябва да сменя и допълва, за да бъде в съответствие с новите реалности в изследваната област.

Независимо от отделните правни проучвания на видни наши юристи – международноправници – проф. Ирена Илиева, проф. Благой Видин и др., представеният дисертационен труд е първото българско монографично изследване, посветено на международноправната уредба на статута на бежанците. Като цяло тази тема е изследвана от различни правни аспекти, но недостатъчно. Поради това предложеният труд трябва да бъде приветстван.

Предметът на изследването – международноправната уредба на статута на бежанците и в по-глобален аспект – обществените отношения, свързани с мигрантството и тяхната правна рамка, предопределя неговата актуалност.

Авторът е постигнал целите, които си поставя – дефиниране на същността на международната закрила на бежанците и по-специално, на правото на убежище. Това се дължи в немалка степен на умело използваните различни методи на изследване – описателен, сравнителен, контент-анализ, ивент-анализ и др. С цел тълкуване на нормативната уредба, съдържаща се в универсални и регионални международноправни актове е извършен ретроспективен анализ на възникването и развитието на някои от правните институти, както и на дейността на международни организации и отделни техни органи, свързани с опазването на човешките права.

Проследено е развитието на българското и международното право в изследваната област и най-вече Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ). Важно място се отделя на наднационалното право на ЕС и по-специално, на Директива 2011/95/ЕС на ЕП и Съвета от 13.12. 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила.

Предмет на анализ са и актуални положения от практиката на ЕСПЧ и СЕС, довели до утвърждаване на международни стандарти в защита на правата на човека, признати в основни международноправни актове.

Дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ).

В обема от 257 страници са включени съдържание, увод, изложение в пет глави, заключение и библиография. Това ми дава основание да констатирам, че трудът е структуриран правилно.

Първа глава е посветена на правото на убежище като част от общата система на правата на човека – историческо развитие и характеристики, международни организации и институции. Проследява се възникването и правно-историческото развитие на понятието „право на убежище“ в международното и във вътрешното право.

Анализирана е ролята и мястото на международните организации в установяването и прилагането на международноправната уредба на статута на бежанците, като се обръща по-специално внимание на някои от най-важните междуправителствени организации, както и на взаимодействието между наднационалните обединения и организации с цел постигане на по-ефективни резултати в тази област. Разсъжденията на автора в рамките на тази глава обхващат и тенденциите в уредбата на въпроса за гражданството, и по – специално, гражданството на ЕС.

Особен интерес у мен предизвика Глава втора, посветена на принципите на международното право, свързани с правото на убежище. Задълбоченото изследване на принципите, на които се основава правната уредба в съответната област, поначало е признак за солидна правна култура. Този извод се потвърждава и тук. Авторът е съумял да подреди логически отделните принципи и да ги анализира задълбочено, въз основа на което да направи важни изводи.

В глава трета предмет на изследването е смисълът на понятието „бежанец“ от правна гледна точка. По-специално, тук се обръща внимание на международноправната дефиниция на това понятие, както и на понятието „преследване“ по смисъла на Конвенцията за статута на бежанците и на европейското законодателство.

В четвърта глава се посочват и анализират правата и задълженията на бежанците. Тук най-напред е направена характеристика на общите и основните права, след което се акцентира върху правата на бежанците според конвенцията за статута на бежанците и се прави паралел с европейското законодателство. Последователно са посочени и анализирани правото на бежанците на изповядване на собствената религия, правото им на свободно придвижване, правото на собственост, правото на сдружаване, пакет от социални и икономически права, право на единство на семейството, право на административно съдействие, право на достъп до съдилищата. Не по-малко значими са задълженията на бежанците, установени в конвенцията за статута на бежанците, които също са предмет на изследването в тази глава.

В последната, пета глава на дисертационния труд, се разглежда процедурата по произнасяне по молбите за международна закрила, посочват се и се анализират видовете закрила.

В заключението се съдържат изводите, до които дисертантът е достигнал след извършеното научно изследване на международноправната уредба на статута на лицата, търсещи убежище.

Библиографията обхваща 32 заглавия на студии, статии и монографии на български език, 9 заглавия на студии, статии и монографии на английски език, както и 25 заглавия на учебници, учебни помагала, сборници, речници, експертни становища и наръчници на български език или общо 66 заглавия. Освен посочената литература са взети предвид публикации в периодични електронни и печатни издания, документални и научно-популярни предавания. Не на последно място следва да се посочат и личните проучвания на място, които авторът е извършил по време на посещенията си, както и използваният опит на практикуващи юристи в страната и чужбина. Това му е дало възможност да направи научното си изследване по-задълбочено, за което са показателни и 272-те цитирания под линия.

Дисертационният труд има практическо значение. Анализите и изводите, направени въз основа на тях, могат да допринесат за усъвършенстване на действащата нормативна уредба и да бъдат полезни за практиката при защита на правата на бежанците и като цяло, при установяване на техния международноправен статут.

Изследването може да послужи и в процеса на обучение по различни правни учебни дисциплини – международно хуманитарно право, международно частно право, право на ЕС, както и по-специализираната и в някои университети изучавана като избираема дисциплина – бежанско право. Нещо повече, това изследване може да допринесе за популяризирането на тази избираема учебна дисциплина в юридическите факултети.

Запознаването с труда ми дава възможност да направя извода, че кандидатът има задълбочени познания по специалността, по която кандидатства. Той проявява способност за самостоятелно научно изследване, каквото се изисква по ЗРАСРБ.

3. Оценка на научните и научно-приложните приноси.

Съчинението съдържа научно-приложни приноси, от които заслужават да се посочат следните:

- Проследява се възникването и развитието на международноправната уредба на статута на бежанците;
- Извършен е анализ на актовете на международното и наднационалното право на ЕС в изследваната област и извличане на изводи от този анализ, позволяващи усъвършенстване на международноправната уредба;
- Анализирани са структурата и дейността на международни организации с основополагаща роля в опазването на правата на човека, и по-специално – на мигрантите и в частност, на бежанците;
- Разкрива се същността на международната закрила и по-специално, на правото на убежище с цел да се вникне по-задълбочено в предмета на изследването;
- Аргументира се теза за правната същност на правото на убежище, различна от основно застъпваната в доктрината;
- Установява се съдържанието на всеки от елементите на международноправните дефиниции на правното понятие „бежанец“, като по този начин се извлича неговата същност;
- Отграничава се правото на убежище от сходни правни фигури с цел постигане на по-добро познаване на средствата за международноправна закрила на бежанците, предвидени в международноправните актове;
- Обосновава се необходимостта от унифициране и кодифициране на международноправната уредба на статута на бежанците;
- Извлечени са основни принципи, приложими за правото на убежище, а съдържащите ги правни норми се предлага да бъдат окачествени като „*jus cogens*“;
- Анализира се и се систематизира съдържанието на правните норми относно правата и задълженията на бежанците, съдържащи е в Конвенцията за статута на

бежанците от 1961 г. и европейското законодателство, с което се постига до голяма степен определянето на личния статут на бежанците;

- Анализира се правното действие на акта на признаването на статута на бежанец и статута на субсидиарна закрила;
- Анализира се основополагащият за международното частно право въпрос за приложимия закон при наличието на международен елемент в частните правоотношения, по които страни са лица, търсещи и получили закрила. Примери в това отношение са: определянето на личния статут на бежанеца от правото на държавата по неговото местоживееие или, при липса на местоживееие – от правото на държавата по пребиваването; различният смисъл на институтите на гражданството и обичайното местопребиваване в различните национални разпоредби, съдържащи норми на международното частно право на съответните държави; определяне на приложимия закон при извъндоговорните отношения, които може да бъдат основание за възникване на отговорност в приемащата държава или извън нея съгласно правилата на международното частно право;
- Анализирана е практика на ЕСПЧ и СЕС с цел установяване на съответствието на вътрешното право със съвременните международни стандарти;
- В Глава втора, при анализа на принципа на ненаказуемост, авторът правилно тълкува разпоредбата на чл. 31 от Конвенцията за статута на бежанците, която предхожда систематически и логически забраната за експулсиране (принципа „non-refoulement“). По този начин става ясно, че макар и поставен след принципа за забрана за експулсиране, принципът за ненаказуемост не произтича от него;
- В Глава трета, раздел втори на труда авторът полага усилия, по моему сравнително успешни, да определи същността на понятието „преследване“, което не е легално дефинирано, чрез тълкуване на етимологията му.

4. Оценка на публикациите по дисертацията.

По дисертационния труд са представени следните три публикации:

- Статия на тема „Правото на убежище съгласно международноправната уредба на статута на бежанците“ – публикувана в сп. „Международни отношения“, бр. 3/2018;
- Доклад на тема „Принципът на международната солидарност и приложение по отношение на правото на убежище“ – публикуван в Сборник доклади от годишна университетска научна конференция на НВУ „Васил Левски“, проведена в периода 14-15 юни 2018 г., Том 8, стр. 40-48;
- Доклад на тема „Международноправно взаимодействие при осъществяване защита на правата на човека, в контекста на упражняване правото на убежище“, публикуван в Сборник доклади от годишна университетска научна конференция на НВУ „Васил Левски“, проведена в периода 14-15 юни 2018 г., Том 8, стр. 49-57.

Публикуваните една статия и два доклада отразяват коректно етапите на оформяне на дисертационния труд и показват публично задълбочените познания на дисертанта по темата, която е предмет на изследването. Това ми дава основание да поставя висока оценка на представените публикации по дисертационния труд.

5. Критични бележки и препоръки.

По представения дисертационен труд може да се направят и някои критични бележки и препоръки, които не променят положителната като цяло оценка.

Критичните ми бележки са следните:

На първо място, по мое мнение изследването съдържа по-скоро научно-приложни приноси, отколкото чисто научни приноси. Научните приноси са необходими, за да може след защитата изследването да се превърне в значим научен труд.

На следващо място, във връзка с първата ми бележка, държа да подчертая, че една от-най-важните ми критики е липсата на класификация на предложенията на усъвършенстване на законодателството (вътрешни и международноправни актове) и най-вече, фактът, че тези предложения са твърде малко. По-удачно би било те да се посочат в заключението и да съдържат конкретни текстове.

Трето, съществена част от критичните ми бележки се отнасят до структурата на дисертационния труд. По-важните от тези бележки са следните:

- Уводът и заключението имат много общи моменти и почти се припокриват. В заключението следва да се посочат изводите, до които авторът е стигнал, както и предложения за усъвършенстване на законодателството („de lege ferenda“ и „de conventione ferenda“), ако има такива, а не да се повтаря отново казаното в увода относно предмета на изследването, целите, структурата на труда.
- В Глава първа се съдържа твърде обширно описание на структурата и дейността на международни организации и на ЕС, което разводнява изложението (например II раздел, подраздел 2.a – ООН, стр.32 и сл.; подраздел 2.б – Съвет на Европа стр. 37 и сл.);
- Съществена критична бележка по отношение на Глава първа е защо ЕС е включен в тази глава (в подраздел 2.в, стр. 40 и сл.) заедно с международните организации. ЕС е уникална наднационална държава със специфични органи и следва да се разграничи ясно от международните организации, включително чрез намиране на отделно място в структурата на труда.

Четвърто, твърде малко са посочените в библиографията заглавия както на кирилица, така и на латиница. Освен това, на научно-популярните източници на информация не би следвало да се отдава голямо значение при извършването на такова задълбочено изследване, каквото е дисертационният труд.

Имам и някои препоръки към предложения дисертационен труд с оглед неговото усъвършенстване и превръщане в значимо научно изследване.

Една от важните ми препоръки е да се посочи как се съотнасят актовете на ЕС с международните конвенции в разглежданата област. Би било удачно това да бъде

обособено като отделен параграф или точка при анализирането на източниците на правна уредба на статута на бежанците. Така ще се отговори ясно на въпрос, който би възникнал в практиката – кой от актовете подлежи на прилагане. Също така, необходимо е да се отдели специално внимание на съотношението между вътрешните и международните източници.

Друга препоръка е да се обогати изложението, свързано с проблемите на международното частно право, тъй като темата на дисертационния труд е до голяма степен комплексна и включва и важни международночастноправни моменти. Тук може да се посочи например маркирането на въпроса за препращането в частта за правото на собственост на бежанците върху движими и недвижими вещи (стр.201), други техни права с имуществен характер (стр.202), анализът на обичайното местопребиваване на бежанците и др.

Публикациите по темата на дисертационния труд би могло да бъдат повече - както доклади, така и статии.

Не са посочени страниците, на които е поместена статията на автора в сп. „Международни отношения“, бр. 3/2018 г.

Не на последно място, разработката се нуждае от поправяне на допуснати граматични и печатни грешки.

Считам, че след съобразяване с направените критични бележки и препоръки представеният дисертационен труд е удачно да бъде публикуван.

6. Заключение.

В заключение, считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, съдържа необходимите научни и научно-приложни приноси и е резултат от самостоятелно задълбочено научно изследване. Предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Пламен Стоянов Георгиев на образователната и научна степен (ОНС) „доктор“ в област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

гр. София, 31.08.2018 г.

Изготвил становището:.....

/доц. д-р Диана Маринова/